

dag of acht dagen later ter rolle verzet doen. Acht de rechter de gedaagde terecht in verzet gekomen, dan zal hij met een vertraging van acht dagen het reeds gereed zijnde vonnis uitspreken. Meent de rechter, dat er voor wijziging van de eis goede gronden bestaan, dan zal hij gedaagden in de gelegenheid stellen zich tegen de gewijzigde eis te verweren en zal inderdaad enig uitstel onvermijdelijk zijn. Een bepaling, als door de commissie gesuggereerd, zou ten gevolge hebben, dat de rechter recht zou moeten doen op feiten, die niet met de werkelijkheid overeenkomen. Dit gevolg zou de ondergetekende zelfs ten koste van enig tijdverlies willen vermijden.

Sommige leden der commissie hebben bezwaar tegen de mogelijkheid van wijziging van de eis in hoger beroep. De eiser moet, menen zij, na de bewijslevering in eerste instantie, zijn standpunt toch wel definitief bepaald hebben.

Andere leden der commissie zijn van oordeel, dat aan verandering in hoger beroep wel zelden behoefte zal bestaan, doch dat daartoe in bepaalde gevallen aanleiding kan zijn. De ondergetekende deelt de mening van deze leden. Men denke bij voorbeeld aan het geval, dat tijdens procedure in hoger beroep de verwondingen van een aangereden eiser ernstiger gevolgen hebben dan zich aanvankelijk liet aanzien. In een dergelijk geval is het alleszins billijk een wijziging van de eis toe te laten. In het algemeen zal de rechter echter niet spoedig geneigd zijn om in hoger beroep de eiser een ruime gelegenheid tot verandering van zijn eenmaal ingenomen standpunt te laten. Al spoedig zal een enigszins ingrijpende wijziging tot onredelijke benadeling van de tegenpartij leiden of tot onredelijke vertraging van het geding.

Met de commissie meent de ondergetekende, dat in appèl wijziging van eis slechts kan plaats vinden hetzij bij de dagvaarding, hetzij bij memorie van grieven, bij memorie van antwoord of, indien zulks wordt toegestaan, bij acte. Natuurlijk moet daarna de oorspronkelijke gedaagde de gelegenheid hebben alsnog op de gewijzigde eis van antwoord te dienen. Dit kan bij pleidooi geschieden dan wel bij uitzondering bij een nadere conclusie, behoudens het zo mogelijk bij acte in het geding brengen van stukken. De ondergetekende ziet niet in, welke wijziging in deze mogelijkheden gebracht wordt door het verzet tegen de wijziging van de eis in de vorm van een incident te doen plaats hebben. Stel, dat de geïntimeerde, oorspronkelijk eiser, bij memorie van antwoord zijn eis wijzigt en dat de appellant, oorspronkelijk gedaagde, daartegen bij incidentele conclusie verzet doet. In dat geval wordt het incident gevoerd over de vraag of door de wijziging de appellant onredelijk wordt benadeeld dan wel het geding onredelijk wordt vertraagd. Wanneer nu op het incident beslist wordt, dat de wijziging wordt toegelaten, staat men voor de vraag op welke wijze de appellant, oorspronkelijk gedaagde, op de wijziging moet antwoorden. Deze vraag blijft geheel gelijk, indien op het verzet tegen wijziging van de eis bij incidenteel vonnis dan wel bij rolbeschikking wordt beslist. Natuurlijk mogen in het incident conclusies gewisseld worden, doch deze conclusies kunnen alleen het onderwerp van het incident behandelen, namelijk het al of niet geoorloofd zijn van de wijziging van de eis. Zij behoren echter niet een verweer tegen de gewijzigde eis, waarvan trouwens niet zeker is of hij gewijzigd zal worden, in te houden.

Op deze gronden meent de ondergetekende, dat het voor de oplossing van het probleem, op welke wijze de oorspronkelijk gedaagde op de gewijzigde eis moet reageren, geen verschil maakt of op het verzet tegen de wijziging van de eis bij wege van incidenteel vonnis of bij wege van rolbeschikking wordt beslist. In beide gevallen zal door pleidooi, door het in het geding brengen van stukken bij acte ter rolle, of eventueel door het nemen van een nadere conclusie, de oorspronkelijke gedaagde zijn standpunt omtrent de gewijzigde eis ter kennis van de rechter in hoger beroep moeten brengen.

De Minister van Justitie,
H. MULDERIJE.

1971 6

VERSLAG

De vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag nopens dit wetsontwerp, van oordeel, dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld 13 Maart 1952.

¹⁾
DONKER
BACHG
ROOLVINK
WTTEWAALL VAN STOETWEGEN
¹⁾
STOKVIS.

¹⁾ De leden der commissie mejuffrouw Tendeloo en de heer Terpstra hebben wegens ongesteldheid niet aan de vaststelling van dit Verslag kunnen deelnemen.

1971 7

Amendementen van de heer Stokvis c.s.

Ingezonden 18 Maart 1952.

Ondergetekenden hebben de eer de navolgende amendementen in te dienen:

I

In artikel I wordt in de eerste zin van het derde lid van het voorgestelde artikel 134 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering het woord „onverwijld” vervangen door: zo spoedig mogelijk.

II

In artikel I wordt na de eerste zin van het derde lid van het voorgestelde artikel 134 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een nieuwe zin ingevoegd, luidende: Hij is bevoegd de zaak ter beslissing ten deze te verwijzen naar de meervoudige kamer.

Toelichting

De bedoeling van het eerste amendement is te doen uitkomen, dat niet beoogd wordt een beslissing van de rechter op staande voet.

Het tweede amendement wil de mogelijkheid openen voor meer ingewikkelde en tijdrovende gevallen verwijzing naar de meervoudige kamer te doen plaats vinden.

STOKVIS
GORTZAK
HAKEN
LIPS—ODINOT
BORST.